

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	11
GİRİŞ	13

1. BÖLÜM

GENEL HATLARIYLA BİLİŞİM SİSTEMLERİ İLE BİLİŞİM SUÇUNUN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE SUÇUN İŞLENİŞ METOTLARI

1.1. BİLİŞİM SİSTEMLERİ İLE İLGİLİ ANA KAVRAMLAR.....	17
1.1.1. Bilişim Sistemi	17
1.1.2. Bilgisayar	20
1.1.3. İnternet	22
1.1.4. İnternet İçerik, Yer ve Erişim Sağlayıcıları ile Bunların Yükümlülükleri	24
1.1.4.1. Erişim Sağlayıcıları.....	27
1.1.4.2. İçerik Sağlayıcıları.....	29
1.1.4.3. Yer Sağlayıcıları	30
1.2. BİLİŞİM SUÇU VE KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ.....	31
1.2.1. Tarihçe	31
1.2.2. Bilişim Suçunun Kavramsal Çerçevesinin Belirlenmesi Ve Suçun Tanımlanması Problemi	35
1.2.3. Bilişim Suçlarının Sınıflandırılması.....	38
1.2.4. 5237 Sayılı Ceza Kanunu'ndaki Bilişim Suçları.....	42
1.2.4.1. Doğrudan Bilişim Suçları	42
1.2.4.2. Uygulamada En Sık Karşılaşılan Dolaylı Bilişim Suçları	55
1.2.4.3. YCGK'nın Bilişim Suçlarını İrdelediği Güncel Kararı	58
1.3. SUÇUN TARİHSEL GELİŞİMİ VE İŞLENİŞ METOTLARI	72
1.3.1. Tarihsel Gelişim.....	72
1.3.2. Suçun En Sık Görüldüğü İşleniş Metotları	77
1.3.2.1. Phishing (Oltalama) Tekniği İle Hırsızlık Veya Dolandırıcılık Suçu.....	79

1.3.2.2. Sosyal Medya Platformlarının Kullanılması Suretiyle İşlenen Dolandırıcılık Suçu.....	83
1.3.2.3. İnternet Ağı Üzerindeki Sitelerden İlan Vermek Suretiyle İşlenen Dolandırıcılık Suçu veya Elektronik Ticaret Dolandırıcılığı.....	85

2. BÖLÜM

BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK KULLANILMASI SURETİYLE İŞLENEN DOLANDIRICILIK SUÇUNUN UNSURLARI, KUSURLULUK VE CEZALANDIRILABİLİRLİĞİN DİĞER KOŞULLARI

2.1. SUÇUN KANUNİ TANIMI VE YASAYLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER.....	89
2.1.1. Genel Olarak.....	89
2.1.2. Korunan Hukuki Değer.....	93
2.2. SUÇUN MADDİ VE MANEVİ UNSURLARI	94
2.2.1. Maddi Unsurlar.....	94
2.2.1.1. Fail	94
2.2.1.2. Mağdur	95
2.2.1.3. Suçun Konusu	96
2.2.1.4. Fiil	97
2.2.1.5. Temel Hareket: Hileli Davranışlarda Bulunmak.....	98
2.2.1.5.1. Hile Kavramı	98
2.2.1.5.2. Soyut Yalanın Hile Olup Olmadığı Sorunu, Hilenin Aldatıcı Niteliği	100
2.2.1.5.3. Özel Hukukta ve Ceza Hukukunda Hile Ayrımı ile Dolandırıcılık Suçunda Hukuki İhtilaf Problemi	105
2.2.1.6. Netice	112
2.2.1.6.1. Genel Olarak.....	112
2.2.1.6.2. Mağdurun Aldatılması.....	114
2.2.1.6.3. Zarar	115
2.2.1.6.4. Yarar	118
2.2.1.7. Nedensellik Bağı	119
2.2.2. Manevi Unsur	120
2.3. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU	121
2.4. CEZAYI ARTIRAN VE AZALTAN DİĞER NİTELİKLİ UNSURLAR.....	123
2.4.1. Suçun Basın ve Yayın Araçlarının Sağladığı Kolaylıktan Yararlanmak Suretiyle İşlenmesi (TCK Md. 158/1-g)	123

2.4.2. Suçun Üç veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte ya da Örgüt Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi (TCK Md. 158/3)	128
2.4.3. Suçun Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağı Tahsil Etmek Amacıyla İşlenmesi (TCK Md. 159)	129
2.5. KUSURLULUK	133
2.6. CEZALANDIRILABİLİRLİĞİN DİĞER KOŞULLARI	135
2.6.1. Şahsi Cezasızlık Sebepleri	135
2.6.2. Cezayı Azaltan Şahsi Sebepler	138
2.6.2.1. Akrabalık İlişkisi	138
2.6.2.2. Etkin Pişmanlık	138

3. BÖLÜM

SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ İLE YAPTIRIMI VE BENZER SUÇLARDAN FARKLARI

3.1. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ	143
3.1.1. Teşebbüs	143
3.1.2. İştirak	146
3.1.3. İçtima	147
3.2. YAPTIRIM	152
3.3. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME, SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA USULÜ İLE DELİLLERİN TOPLANMASI	157
3.4. BENZER SUÇLARDAN FARKLARI	163
3.4.1. Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Hırsızlık Suçu	163
3.4.2. Kişisel Verileri Hukuka Aykırı Olarak Ele Geçirme Suçu	166
3.4.3. Karşılıksız Yararlanma Suçu	171
3.4.4. Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Kumar Oynanması İçin Yer Ve İmkan Sağlama Suçu	173
3.4.5. Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Haksız Çıkar Sağlama Suçu	177
3.4.6. Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu	180
SONUÇ	183
KAYNAKÇA	187

KISALTMALAR

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
a.g.e.	: Adı geçen eser
Anayasa	: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
ATM	: Automatic Teller Machine (Otomatik Vezne Makinesi)
BKM	: Bankalar Arası Kart Merkezi
Bkz.	: Bakınız
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
bs.	: Baskı
C.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
CHD	: Ceza Hukuku Dergisi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev.	: Çeviren
dn.	: Dipnot
DNS	: Domain Name Server (Alan Adı Sunucusu)
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DÜHFD	: Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Esas numarası
Ed.	: Editör
f.	: Fıkra
FTP	: File Transfer Protocol (Dosya Transfer Protokolü)
GPRS	: General Packet Radio Service (Paket Anahtarlama Radyo Hizmetleri)
http	: Hyper Text Transfer Protocol (Hiper Metin Transfer Protokolü)
IP	: Internet Protocol (İnternet Protokolü)
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi.
İÜHFİM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası

K.	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
md.	: Madde
NCP	: Network Control Program (Ağ Kontrol Programı)
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
POS	: Point of Sale (Satış Noktası)
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı
R.G.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S:	: Sayı
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
T	: Tarih
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİB	: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
ULAKNET	: Ulusal Akademik Network
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve devamı
WiFi	: Wireless Fidelity (Kablosuz Bağlantı)
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

Sanalın koşulsuzca yayılması, gerçek uzamı ve bizi çevreleyen her şeyi, eşi görülmemiş bir biçimde ıssız, çorak bir ortama dönüştürmektedir.¹ Video, etkileşimli ekran, multimedya, İnternet ve sanal gerçeklik içerisinde karşılıklı etkileşim bizi her yandan tehdit ediyor. Her yerde mesafeler birbirine karışıyor, her yerde mesafe ortadan kaldırılıyor: Cinsiyetler arasında, zıt kutuplar arasında, sahneyle salon arasında, eylemin başkahramanları arasında, özneye nesne arasında, gerçeğe gerçeğin sureti arasında, alıcı ve satıcı arasında, arz eden ile talip olan arasında bir mesafe yok artık.²

Ne var ki kişi konuyu taze bir bakış açısıyla incelendiğinde bu değerlendirmelerin birçoğu alt üst olmaktadır. Makinelerde ve bilişim sistemlerinde hiç beklenmedik bir şekilde insani değerler ile bunların yansımalarının var olduğu görülmektedir. Bu hiç şüphesiz makinelerin arkasındaki yapıcı insan iradesinden ve eşyanın tabiatından kaynaklanmaktadır. Makinenin bizim fiziksel çevremizde gerçekleştirdiği geniş çaplı maddi ve teknik katkılar belki de uzun vadede onların kültürümüze yaptığı olumlu veya olumsuz manevi katkılardan daha önemsizdir.³

Bilgi toplumunun ve bilgi teknolojilerinin gelişmesiyle, toplumsal ilişkilerde, bireyler arası ilişkilerde ve bireyin devlet ile olan ilişkilerinde yapısal değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler ilişkilerin daha girift olmasını sonuçlamıştır. Kompleks hale gelen bu ilişkilerde ortaya çıkan ihtilaf ve uyumsuzluklara mevcut hukuk sistemi ve normları cevap veremeyince hukuk da bu dönüşümden nasibini almıştır. Dolayısıyla toplumsal alanda hukukun koruma altında bulunmayan alanları da ulusal ve küresel çapta koruma altına alınmak istenmiştir. Zaman içerisinde gerek toplum içinde ortaya çıkan ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçlara binaen; öğretinin, devlet kurumlarının, STK'ların ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının uzun bir zamana yayılmış öneri ve talepleri doğrultusunda 2010 yılında Anayasa'nın toplam 23 maddesinde yapılan değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikler arasında kişisel verilerin korunması hakkı da Anayasanın

¹ Jean Baudrillard, **Tam Ekran**, Bahadır Gülmez (Çev.), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2004, s.51.

² Jean Baudrillard, **Tam Ekran**, Bahadır Gülmez (Çev.), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2004, s.129.

³ Lewis Mumford, **Teknik ve Uygarlık**, Emre Can Ercan (Çev.), Açılım Kitap, 2017, s.12.

20/3. maddesinde kendine yer bulmuştur.⁴ Bu maddenin düzenleme altına alınmasıyla özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkı anayasal koruma altına alınmak istenmiştir. Özel hayatın gizliliği ve korunmasıyla ilgili başlık altında yer verilen kişisel verilerin korunması ile ilgili Anayasa fıkrası ve bu doğrultuda ceza kanununda düzenlenen hükümlere yönelik bir başka görüş, maddenin *ratio legis*'i için korunması gereken hukuki değer olarak "*kişisel verilere saygı hakkı*" fikrini öne çıkarmıştır.⁵ Ve bu düzlemde kişisel verilere yönelik veya bilişim sistemlerinin aracılığıyla işlenen suçlar, yavaş yavaş kanunlarda kendine yer bulmaya başlamış, öğretide incelenmiş ve çeşitli tartışmalarla doktrinde ele alınmıştır.

Suçların teorik gelişimi, meselenin tüm yönleriyle ele alınması açısından önemliken son kertede suçlara vücut veren eylemlerin, hayatın ve hukukun içindeki uygulanma alanları da son derece önem arz etmektedir. Zira hukuk teknisyeni açısından tüm hukuk etkinliğe bağlıdır. Uygulanması olmayan bir hukuktan söz edilemez. Uygulanmayan hukuk, hukuk değildir. Kurala uyma, hukukun varoluşunun temel koşuludur. Hukuki soyutlama gerçek değildir. Tüm teknik aygıtın (hukuki biçimlerin ifadesi, yasaların yayınlanması, hukuk bilimi veya doktrindeki uygulamalar, gönüllü veya cebri uygulama) bir tek amacı vardır; o da hukukun uygulanmasıdır.⁶ Bahsedilen gerekçelerle tez çalışmamızda da özellikle hukukun pratik yönü karakterize edilmeye çalışılmıştır.

Gelişen teknoloji ile insanların birbirlerini görmeden iletişim kurması; ilginin, ürünün ve hizmetin alışverişini kapsayan geniş bir alana yayılmıştır. Güvenilir olanla olmayanın sıklıkla bir arada bulunduğu internet dünyası da bu alışverişin zeminini gittikçe genişletmektedir. Tam da bu noktada kişinin irade serbestiyetini hem güven ilkesi çerçevesinde hem de mal varlığı haklarının korunması perspektifinde, daha sağlıklı yönlendirebilmesi için bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık suçlarına vücut veren eylemler yaptırım altına alınarak, suçun kişilere erişim kolaylığı ile daha kolay bir şekilde ve bilişim sistemlerine olan güven ilkesinin getirdiği rehabet neticesinde daha hızlı ve denetim imkanından yoksun bir şekilde işlenebilmesinin önüne geçilmek istenmektedir.

⁴ Fazıl Hüsnü Erdem ve Yunus Heper, **Türkiye Cumhuriyeti Anayasaları ve Anayasa Önerileri**, Seta Yayınları, Ankara 2011, s.94-97.

⁵ Handan Yokuş Sevik, **Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler**, Adalet, Ankara 2022, s.546.

⁶ Jacques Ellul, **The Technological Society, Teknoloji Toplumu**, Musa Ceylan (Çev.), Bakış Yayınları, 2003, s. 308-309.

Tez çalışmamızda üç bölüm altında incelenen “*bilişim suçlarının araç olarak kullanılması suretiyle*” işlenen dolandırıcılık suçu hakkında ilk bölümde, bilişim disiplini içerisinde yer alan suça ilişkin kelimeler ve kavramların terminolojik çerçevesi çizilmeye çalışılmış olup diğer iki bölümde suç, ceza hukuku genel teorisi perspektifinden irdelenmeye çalışılmıştır, sonuç kısmında ise, suçun kavramsal ve teorik yönünde önemli olan tartışmalar açısından izlenimler ve çıkarımlara yer verilerek bu tartışmaların bir çıktısı olabilecek fikirler ortaya konmaya çalışılacak olup, aynı zamanda suçla mücadelede hangi paydaşlara ne gibi görevler düştüğü belirlenerek suçun hukuk uygulayıcıları açısından ele alınmasındaki zorluklara değinilecektir. Ayrıca hem suçla mücadele açısından hem de hukuk pratiğinde, suçun ele alınmasını kolaylaştırabilecek çözüm önerileri üzerinde durularak çalışmaya son verilecektir.

